

“Wie zaait, zal oogsten”

Ruimte voor jeugd

Augustus 2013

Uitgave

Provinciale Raad Gezondheid Noord Brabant

Rijnstraat 4

5215 EK 's-Hertogenbosch

Tel.: (073) 612 07 66

Fax: (073) 689 03 80

© Provinciale Raad Gezondheid, augustus 2013

Vorm en productie:

btz vorm en regie | Marcel van Dijk

De Provinciale Raad Gezondheid wordt gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant.

Wie zaait, zal oogsten

Ruimte voor jeugd

Roos Sohier en Myrtille Verhagen

Rianne van den Heuvel, Nicole Tiemessen en Lotte Fleskens

Dit essay is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Young Professionals van de Provinciale Raad Gezondheid.

“Waarom is het van belang om jongeren te betrekken bij de belangrijke vraagstukken die spelen in onze samenleving?” Deze vraag legden wij voor aan de Young Professionals van de Provinciale Raad Gezondheid. Eén van de Young Professionals reageerde met een bevlogen maar confronterende uitspraak: “Wij leven op de bom van de vorige generaties en het is frustrerend om te zien hoe onze bestuurders de vraagstukken op het gebied van milieu, een gezonde leefomgeving, de klimaatcrisis, de voedselcrisis en de economische crisis voor zich uitschuiven en kiezen voor kortetermijnoplossingen. Wij zullen als jongeren de problemen die vanuit de vorige generaties zijn gecreëerd, moeten oplossen. En wij zullen dat moeten doen volgens hele andere regels en perspectieven dan onze ouders dat hebben gedaan. Het gaat om onze toekomst.”

Er viel een stilte. De urgentie en het ongeduld spraken boekdelen. Door deze opmerking zijn wij in de kern geraakt: zij signaleert een vergrijsde politiek die nauwelijks duurzame keuzes maakt met de jonge generaties in het achterhoofd.

Uit een initiatief als de G500¹ blijkt dat deze Young Professional hierin niet alleen staat. Jongeren van nu willen het op hun eigen middelbare leeftijd net zo goed hebben als de huidige middelbare generatie. Ze staan aan het begin van hun leven en zien dat - als het zo doorgaat - er steeds meer problemen ontstaan. Een leefbare, gezonde en duurzame toekomst kan rekenen op een groot draagvlak onder jongeren. Om deze toekomst te realiseren, zullen we de handen ineen moeten slaan. Met jon-

1. G500 is een groep van meer dan 1.000 jonge Nederlanders die vinden dat het tijd is om de politiek te verjongen en op tien belangrijke punten noodzakelijke hervormingen door te voeren. Voor meer informatie zie: www.g500.nl

geren die actief deelnemen en meebouwen aan onze snel veranderende samenleving. In dit essay zoomen we in op dit vraagstuk en gaan we op zoek naar ruimte voor jeugd.

JONGEREN IN BRABANT

Ruimte voor jeugd ligt voor het oprapen. Alleen moet men het willen zien en er iets mee willen doen. Er zijn mooie voorbeelden in Brabant waar jongeren het voortouw nemen. Jongeren die zich op een positieve manier onderscheiden en prachtige dingen tot stand brengen. Bij dit essay zijn enkele voorbeelden te lezen die laten zien hoe jongeren hun frisse ideeën en energie inzetten en daardoor medeverantwoordelijk zijn voor vernieuwingen in de samenleving. Voorbeelden uit zowel de harde technologische, als de zachte sociale wereld. Voorbeelden van kansrijke, hoogopgeleide jongeren en van jongeren die in een kansarme situatie opgroeien. Uit de voorbeelden blijkt dat jongeren echt tot een vernieuwende aanpak kunnen komen als zij zich in een stimulerende omgeving bevinden, waarin zij ruimte krijgen om te experimenteren en hun ideeën tot leven te brengen. Met deze aanpak dragen zij bij aan de omslag van een consumerende samenleving naar een ondernemende en producerende samenleving.

SAMENLEVING IN TRANSITIE: EEN VERANDERING VAN TIJDPERKEN

Jongeren groeien op in een turbulente, enerverende tijd. Wat vandaag nieuw is, is morgen al bijna verouderd. Niets is blijvend. Daar waar het voor volwassenen niet altijd meevalt om alle vernieuwingen bij te houden, is onze jeugd niet an-

TEDxYouth@Brabantlaan

TED (Technology, Entertainment en Design) staat voor het verspreiden en delen van ideeën die de wereld kunnen veranderen. TEDxYouth is een variant waarbij jongeren nieuwe ideeën, talenten en wijsheden delen met elkaar en andere generaties. De gedachte hierachter is dat mensen enthousiast worden als je een idee deelt. Zodoende gaat het idee groeien; dan breng je het idee tot leven. En als je durft te dromen en zelf de eerste stap zet, hoe klein ook, dan komt die droom al een stap dichterbij. Op 18 november 2012 heeft de eerste Brabantse editie van TEDxYouth plaatsgevonden, namelijk TEDxYouth@Brabantlaan. TEDxYouth@Brabantlaan wil dat talentvolle Brabantse jongeren de ruimte krijgen én nemen om hun dromen, ideeën en wensen waar te maken. Op 23 november 2013 vindt de tweede editie plaats.

Meer info: <http://tedxyouthbrabantlaan.nl/>

ders gewend. Zij groeien op in een wereld die voortdurend in beweging is en waarin onzekerheid de enige zekerheid blijkt.

Dat de wereld er over twintig jaar heel anders uit zal zien, is voor jongeren geen vraag meer. In de wereld van de volwassenen begint het langzaam door te dringen dat we ons als samenleving op een omslagpunt bevinden: we veranderen van een hiërarchische top-down samenleving naar een duurzame, bottom-up netwerkmaatschappij. Een spannende tijd die onzekerheid geeft, maar waarin tegelijkertijd ruimte ontstaat voor fundamentele vernieuwingen in diverse sectoren. Dwarse denkers en doeners zien juist nieuwe kansen, gecreëerd door een beweging van onderop waarin mensen steeds meer zelf de toekomst gaan vormgeven (Rotmans, 2012). We leven niet in een tijdperk van veranderingen, maar in een verandering van tijdperken.

Deze verandering vraagt om een fundamentele omslag die niet meer met oplossingen vanuit de bekende en oude systemen kan worden opgepakt. Dit is bij uitstek het moment om een alliantie met jongeren aan te gaan. Samenwerking met jongeren biedt voor overheden, onderwijs en ondernemers nieuwe perspectieven. Jongeren vullen innovatieprocessen anders in. Zij hebben een brede scoop en staan open voor nieuwe ontwikkelingen, zowel internationaal als in hun directe omgeving. Door hun vaardigheden met het gebruik van sociale media hebben zij al snel een informatievoorsprong. Jongeren blijken in duurzame ontwikkelingen steeds vaker belangrijke nichespelers te zijn. Ze zijn gedreven, laten onbe-

Techniekpromotie voor en door jongeren

Ron Visser is student Mechatronic Engineering aan de Fontys Hogeschool in Eindhoven. Hij zet zich in voor techniekpromotie bij jonge kinderen en leert ze robots bouwen. Hij heeft een manier gevonden hoe jonge kinderen elkaar kunnen inspireren. Hij wil dat de generatie na hem jonge helden worden op het gebied van techniek en wetenschap. Op 4 juni 2013 heeft hij een TEDTalk gehouden bij TEDx@Brainport.

Meer info: <http://www.tedxbrainport.com/program/speakers-2013/ron-visser>

vangenheid zien en hebben soms ook onconventionele ideeën (Te Poel, 2009). Opvallend eigenlijk dat in publicaties en media-uitingen zo weinig te zien is over de rol van jongeren in onze veranderende samenleving. Of misschien wel: de veranderende rol van jongeren in onze samenleving?

POSITIEVE ENERGIE

Opvallend (maar van alle tijden) is de negatieve berichtgeving over 'de jeugd van tegenwoordig' bij het zoeken naar achtergrondliteratuur voor dit essay: jongeren leven er maar op los, zijn onverantwoordelijk, individualistisch, lui, narcistisch, ongemotiveerd en hebben een veel te optimistisch toekomstbeeld. Bij het zoeken naar bronnen over gezondheid en jeugd wordt het beeld nog somberder. Dan gaat het grotendeels over risico's en de problemen, de zorgen, de overlast, schooluitval, jeugdcriminaliteit en overgewicht. Deze berichtgeving - in combinatie met de niet weg te denken 'crisis' van deze tijd en de toenemende 'vergrijzing' en 'ontgroening' - zet de jeugd onder druk. Steeds minder jonge mensen moeten de kosten voor oudedagsvoorzieningen en gezondheidszorg opbrengen voor steeds meer ouderen. Wat is hun toekomstperspectief als er zo veel dreiging komt van allerlei kanten? Creëren we met zo'n somber perspectief geen scheve verhoudingen die leiden tot nieuwe generatieconflicten of zelfs een nieuwe verloren generatie?

Van HAS-student naar ondernemer

Volgens de Voedsel en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties – de FAO – is kamelenmelk een van de gezondste dierlijke melksoorten. Kamelenmelk heeft gunstige effecten op verschillende gezondheidsaandoeningen, zoals koemelkeiwit-allergie, diabetes, maag- en darmklachten en huidziekten. Toen Frank Smits als student van de Hogere Agrarische School (HAS) in 's-Hertogenbosch een onderzoek las over kamelenmelk, heeft hij in 2006 de eerste en enige kamelenmelkerij van Europa opgezet. Hij is begonnen met een paar kamelen op een veldje naast zijn studentenflat. Inmiddels is zeven jaar later zijn boerderij in Berlicum uitgegroeid tot een succesvolle onderneming met een bijzonder business concept.

Meer info: www.kamelenmelk.nl

Een verdere zoektocht geeft een heel ander beeld. Want natuurlijk zijn jongeren zorgeloos en optimistisch; daar zijn het jongeren voor. De jonge generatie onderscheidt zich door positieve energie, daadkracht, leergierigheid, lef om out of the box te denken en een kritische, nieuwsgierige houding. Samen doen, het delen van informatie, producten en diensten, de schouders eronder, vernieuwen en ondernemen zijn de antwoorden van jongeren van nu op de doemscenario's (Van der Maal, 2012; Boschma & Groen, 2007).

‘Degenen die morgen aan zet zijn, zijn op een andere manier betrokken dan de voorgaande generaties’, aldus Trendwolves in het European Youth Trend Report 2013. Heel wat jonge ‘influencers’ pakken het leven anders aan en willen bouwen aan een leefbare en gezonde toekomst. Zij doen dit op een manier die andere generaties niet altijd meteen begrijpen. Maar dat is juist de belangrijkste eigenschap van een nieuwe generatie en ook precies wat we nodig hebben voor de toekomst. In het nummer van Happinez (4-2013) geeft Lisette Thooft dit mooi weer: “Jonge mensen van nu zijn net de hippies van de jaren zestig [...]: ze zijn weer idealistisch en ze geloven oprecht in een betere wereld. Een Flowerpower generatie, alleen is het wereldvreemde eraf. Het gaat niet om de idealen die ze willen waarmaken in een pipowagen ver van de bewoonde wereld, met rare kleren aan en ingewikkelde relaties. Het gaat om idealen die ze thuis, in het werk, in eigen buurt, in het normale leven inbouwen”.

Hack de zorg

Sina Kazemi, student Industrial Design bij de Technische Universiteit Eindhoven, geeft workshops aan ouderen in het omgaan met de nieuwe media onder het mom ‘hack de zorg’. Hij wil ouderen iets in handen geven om de zorg die zij nodig hebben zo te organiseren zoals zij het willen.

Bekijk zijn TEDx@Brainport pitch op: <http://www.youtube.com/watch?v=nC1udnrNGc4>

In de nieuwe generatie zie je een positieve spirit ontstaan vanuit ondernemingsdrang en leergierigheid. Anne Walraven beschrijft op haar website 'Future Fuel' dat jongeren niet de barricades op gaan om te protesteren tegen bepaalde ontwikkelingen in de wereld. Zij signaleert dat jongeren liever het heft in eigen handen nemen, door zelf te bouwen aan de nieuwe economische en maatschappelijke structuren die we nodig hebben op onze planeet. "Innovatieve bedrijven, nieuwe manieren van denken (netwerken, verbinding, co-creatie) en een groot bewustzijn over de uitdagingen op onze planeet, dat is voor mij de jonge generatie (hoe je die ook wilt noemen). Van elektriciteit uit plantengroei en het maken van bruikbare chemicaliën uit organisch afval tot het halen van energie uit je eigen dansbewegingen". Deze insteek creëert een heel ander perspectief op de huidige jonge generatie. Zo is er geen sprake van een verloren generatie, maar van een generatie die een actieve en cruciale rol speelt in de fundamentele veranderingen in de samenleving.

DE JONGE GENERATIE ALS MOTOR VAN VERANDERING

De jonge generatie leeft en reageert vanuit een soort intuïtie vanuit de huidige tijdsgeest. Zij zijn de changemakers van de toekomst; ons bestaan van morgen wordt bepaald door de jeugd van vandaag. De kracht van de jeugd is hun onbevangenheid, de kritische, vragende en frisse blik en daarmee energieke houding. Anders dan de oudere generaties, die zich in de loop van de jaren (onbewust,

Gedragsverandering naar duurzame consumptie

Meer dan 100 studenten waren van 8 tot en met 11 juli 2013 vier dagen lang bezig met duurzaamheid en voeding in en om 's-Hertogenbosch. Onder de noemer van Able2Sustain – een initiatief van Stephanie Derks (Food Design & Innovation) en Alice Korsch (Stad en Streekontwikkeling) binnen de Innovatieklas de Hogere Agrarische School (HAS) in 's-Hertogenbosch – werden diverse activiteiten georganiseerd. Jongeren gingen samen fietsen langs boeren, pubquizen, dansen, Bourgondisch shoppen, disco-soepen, koken met restjes en duurzaam barbecueën. Met de vierdaagse Eat2Sustain vragen zij aandacht voor verschillende vraagstukken over voedsel en duurzaamheid: het gaat over voedselverspilling, duurzaamheid van producten en de verbinding tussen boer en burger. Met dit initiatief ondernemen zij en met daadkracht streven zij naar een gedragsverandering die duurzame consumptie teweeg kan brengen.

Meer info:

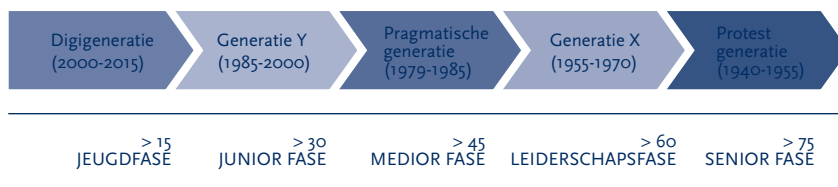
<http://www.hashogeschool.nl/afstudeerproject-able2sustain-organiseert-eat2sustain-vierdaagse>

soms ongewild) hebben aangepast aan bestaande structuren, opvattingen en werkwijzen. Maar als jongeren hun droom vertellen, dan komt er nieuwe energie en creativiteit vrij: volwassenen zetten dan graag hun netwerk, ervaring en kennis in om er aan bij te dragen die droom of het idee te realiseren.

Deze verbinding tussen de generaties is van belang, zo blijkt uit de generatietheorie van Bontekoning (2007). Op basis van deze generatietheorie zijn in onze samenleving diverse generaties te onderscheiden (figuur 1).

Generatie = Cluster van 15 geboortejaren

Werk fase = Cluster van 15 jaar

Figuur 1: De generatietheorie is ontwikkeld door Aart Bontekoning (2007), voortbouwend op het 'generatiewerk' van o.a. Mannheim (1928) en Becker (1992).

Jongeren in de driver's seat voor een duurzame samenleving

Via het netwerk van Tasty Green Lifestyle Experience (TGLE) worden in Brabant jonge talen, onderwijs, overheden, ondernemers en initiatieven uit de samenleving bij elkaar gebracht. TGLE vindt het belangrijk om jongeren in het VMBO en MBO centraal te stellen. Een doelgroep met uitdagende kenmerken. Niet alleen vertegenwoordigt ze een groot deel van onze samenleving. Het is juist deze groep die relatief moeilijk bereikbaar is. En ook het minst vertrouwd is met de betekenis van duurzaamheid. Maar juist aan hun talenten en inzet bestaat grote behoefte. Het is belangrijk naar deze jongeren te luisteren en ze een actieve rol te geven. Met een plaats in de 'driver's seat' vanuit hun beroepsopleiding denken jongeren mee over en bouwen ze zelf aan een leuke, gezonde, sterke en duurzame samenleving. Zo geven jongeren hun eigen leerproces vorm vanuit hun eigen talenten en interesses. Hierdoor ontstaan vaak innovatieve ideeën en oplossingen. Oplossingen die resulteren in een betere balans tussen People, Planet en Profit. Als vierde is hier de P van Pleasure aan toegevoegd, die essentieel is voor een gemotiveerde inzet.

Meer info: <http://www.tastygreenlifestyleexperience.eu/>

Na de protestgeneratie (alias de babyboomers) volgden generatie X (alias de verloren generatie) en de pragmatische generatie. Als we naar de hedendaagse jongeren kijken, zijn er twee generaties te identificeren: de generatie Y (alias Einstein-generatie) en de Digi-generatie (alias generatie Z). Generatie Y vindt het belangrijk om zichzelf te kunnen zijn, te werken vanuit creativiteit, talenten en passie en bij te dragen aan de maatschappij. Zij lopen echter tegen de verouderde patronen in de maatschappij aan en zoeken hun wegen om te vernieuwen.

Een (nieuwe) generatie wordt pas krachtig als zij haar evolutionaire rol kan uitleven. Steun van voorgaande generaties is cruciaal voor het vervullen van deze evolutionaire rol. Zonder steun wordt de generatie min of meer 'gedwongen' om zich aan te passen aan werk- en leefwijzen van de voorgaande generaties, ondanks dat zij die instinctief en intuïtief als niet-vitaal ervaart. De kracht uit de generatie neemt daardoor af of gaat verloren (Bontekoning, 2007). Hier zal de samenleving alert op moeten zijn. Er ligt een schat aan ideeën en jonge, frisse energie. Om deze energie ten volle te benutten, is het van belang dat de oudere generaties de verbinding zoeken met de generatie Y en de Digi-generatie.

Iedere generatie beschikt op een bepaalde manier over innoverend vermogen. Jongeren van nu verschillen echter sterk van alle voorgaande generaties. Dat heeft te maken met de grote welvaart in de samenleving waarin onze jongeren opgroeien. Hierdoor ontstaat er ruimte voor de focus op zelfontplooiing, talent-

Kinderen ontwerpen zelf innovatief schoolplein

Begin dit jaar vroeg de gemeente Breda aan basisschoolleerlingen van Brede School Heuvel in Breda om mee te denken over en te helpen bij de inrichting van het openbaar beweegschoolplein. De gedachte van het project is dat kinderen zelf heel goed kunnen verwoorden en meedenken over wat ze van hun eigen schoolplein verwachten. De uitkomst: avontuurlijk kunnen spelen en natuurlijke materialen gebruiken. Zodoende krijgt Brede School Heuvel een 'openbaar beweegschoolplein'. Om bewegen te stimuleren, krijgen kinderen ook buiten schooltijden toegang tot het schoolplein. Het Openbaar Beweegschoolplein is een project van Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) Breda, dat als doel heeft om kinderen op gezond gewicht te krijgen. JOGG Breda is een samenwerking tussen de gemeente Breda, GGD West-Brabant, scholen en maatschappelijke instellingen én bedrijven als Ferrero en Perfetti van Melle.

Meer info: <http://www.jongerenopgezondgewicht.nl/>

ontwikkeling en dingen realiseren die er toe doen. Maar het echte verschil heeft vooral te maken met internet en de sociale media. De nieuwe media hebben de kijk op de sociale structuur van de samenleving radicaal veranderd: de maatschappij is een netwerk en geen hiërarchie meer (Czerski, 2012). Jongeren van nu weten zich te verbinden met gelijkgestemden over de hele wereld. Deze netwerkexplosie leidt tot nieuwe netwerken die niet gebaseerd zijn op directe uitwisseling van prestatie en tegenprestatie. Maar jongeren committeren zich aan zaken die het netwerk en zichzelf belangrijk vinden. Jongeren zijn op zoek naar verbindende en boeiende netwerken waar zij inspireren en geïnspireerd raken.

ONDERLING VERBONDEN IN EEN DUURZAME OMGEVING

Jongeren van nu voelen zich sterker om zelf aan de slag te gaan omdat zij zich onderling verbonden voelen met gelijkgestemden. In het boek 'Generatie Einstein' verwoorden Boschma en Groen dit als volgt. "Groepsdenken en collectieve wijsheid is jongeren via het internet met de paplepel ingegoten en reflecteert tevens hoe ze tegenover kennisuitwisseling leren staan. Het eerder beschreven netwerken is gebaseerd op wisselende persoonlijke expertises. Deze expertises worden gekoppeld aan de wijsheid van het collectief. Een wijsheid die ook weer is gebaseerd op individuele kennis en expertise. Al die individuen maken met elkaar dat het collectief meer weet. Jongeren weten als geen ander dat er altijd meer kennis is dan zij zelf kunnen verwerken, dus vertrouwen ze op dat

Ygenwijs werken vanuit talenten en passie

Ygenwijs is een platform van en voor de Y-generatie: studenten, starters en young professionals van nu (20-35 jaar). Het valt initiatiefnemer Sander Roovers uit Breda op dat een (groot) gedeelte van de Y-generatie wil werken/werkt vanuit talenten en passie, zinvol werk wil doen en bijzonder veel aandacht schenkt aan persoonlijke ontwikkeling. De Y-generatie speelt daarom een cruciale rol in de transformatie van 'werken om geld te verdienen' naar 'werken als zelfontplooiing'. Ygenwijs deelt de verhalen van de Y-generatiegenoten. Gebundeld in het magazine, als blogpost, gedeeld door sprekers op events of vanuit ons online tv-kanaal. Dat is hun manier om een steentje bij te dragen aan een wereld waarin werken vanuit talent en passie de norm is.

Meer info: <http://www.ygenwijs.nl/>

PASSIE

collectief om te beoordelen wat waar en minder waar is. Aangezien zij ook weten dat iedereen goed is in of met het een of ander, maken zij gebruik van elkaars talenten en zijn dan ook niet behept met het denken dat je altijd alles zelf moet kunnen” (Boschma & Groen, 2007). Deze passage onderschrijft dat jongeren in feite al aan het roer van de nieuwe toekomst staan: daar waar de oudere generatie nog werkt vanuit ‘al pratende bepalen wij’ zijn actieve jongeren aan de slag vanuit het principe ‘al doende ontdekken wij’.

Belangrijk voor hen is dat initiatieven verbinding hebben met het echte leven. Ze zien de resultaten van hun initiatieven direct terug in hun eigen leefomgeving: in hun eigen netwerk, op school, in de eigen wijk, dorp of stad. Deze initiatieven komen vaak voort uit de ideeën die jongeren hebben over hun leefomgeving. ‘Jongeren’ en ‘duurzame ontwikkeling’ zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Beiden kijken ze uit naar wat de toekomst hen zal brengen. Een gezonde en duurzame leefomgeving is een hoogscorend aandachtspunt op het wensenlijstje van jongeren (Van Heeswijk, 2008). Dat maakt dat jongeren zoeken naar duurzame oplossingen voor de vraagstukken over leefomgeving, milieu, voedsel en economie.

Die vraagstukken van de toekomst zijn onder te brengen onder de 3 P’s: People, Planet, Profit. In de wereld van jongeren komen daar nog een aantal P’s bij: Plan, Pleasure en Prosperity. De combinatie van doen en ergens plezier in hebben, is

Jongeren (in achterstandssituaties) aan zet

Nederland heeft sinds 1 april 2011 een Kinderombudsman, die kinderen en jongeren adviseert over manieren waarop ze voor hun rechten kunnen opkomen: alleen, of met een groep kinderen of jongeren. Op 12 februari 2013 roept kinderombudsman Marc Dullaert kinderen en jongeren die in armoede leven op om hun verhalen en ervaringen met hem te delen. Hij wil weten of het huidige armoedebeleid voor hen effectief is. Een ‘terechte’ oproep als je weet dat het aantal kinderen en jongeren in Nederland dat in armoede opgroeit sinds 2008 toeneemt. Volgens de laatste raming van het Sociaal en Cultureel Planbureau in 2012, leeft maar liefst 1 op de 9 kinderen in Nederland in armoede waardoor er thuis te weinig geld is voor basisbehoeften zoals voeding, kleding en sociale activiteiten zoals sport en cultuur. En als je bedenkt dat in 2035 deze groep kinderen en jongeren mede ‘de toekomst’ is van ons land, is het goed om er samen voor te zorgen dat zij niet aan de zijlijn blijven staan, maar vanuit eigen kracht bijdragen aan onze samenleving. Hoe kunnen zij zélf hun eigen toekomst (co)creëren, als het fundament voor die toekomst vrijwel niet aanwezig is?

Meer info: <http://www.dekinderombudsman.nl/>

een krachtige combinatie. Het ligt voor de hand om op zoek te gaan naar manieren om samen met jongeren aan de slag te gaan in het maken van duurzame keuzes. Als je jongeren medeverantwoordelijk maakt, worden zij deelgenoot, raken zij bevolgen en volgt er een energieke, daadkrachtige inzet. Zo kan er een spin-off ontstaan naar andere jongeren die zich aansluiten. Duurzame initiatieven en ideeën krijgen op deze manier de ruimte: door mensen uit de verschillende generaties bij elkaar te brengen, betrokkenheid rond een vraagstuk te organiseren en mensen in het verdere proces te ondersteunen. Voor het initiëren en laten functioneren van nieuwe verbindingen in de samenleving zijn jongeren de actoren bij uitstek: onbevangen, nieuwsgierig en opgegroeid met het gebruik van de nieuwe media als communicatietool.

RUIMTE VOOR JEUGD

Brabant staat voor een aantal belangrijke en fundamentele vraagstukken. Vraagstukken op het gebied van milieu en klimaat, een gezonde leefomgeving en gezonde en verantwoorde voeding. Maar ook als het gaat om de regionale economie, toekomstbestendige zorg, duurzame landbouw, verbinding van stad en platteland en (het behoud van) een veerkrachtige samenleving. Bij het zoeken naar passende antwoorden ligt het betrekken van jongeren en hen verbinden met deze vraagstukken voor de hand. Het gaat immers om hun toekomst. De voorbeelden bij dit essay laten zien dat in de provincie een schat aan ideeën en

Van schoolverlater naar rolmodel en talentencoach

Shaun Figaroa is een 19-jarige jongen uit Eindhoven met een Arubaanse achtergrond. Als klein kind was hij met de computer en muziek bezig. Vooral het DJ-en sprak hem heel erg aan. In de brugklas ging het bergafwaarts met hem en hij werd door school opgegeven. Door het vertrouwen en de ruimte die hij kreeg bij jongerencentrum Dynamo in Eindhoven, heeft hij inmiddels een eigen platenlabel, genaamd 040 Records. Nu is hij vooral ook rolmodel en coach voor andere jongeren om hun eigen talent te ontwikkelen. Zijn motto is: denken in oplossingen en niet in belemmeringen.

Meer info: <http://040records.nl/artiesten/shaun-f/>

frisse, creatieve energie voor het oprapen ligt, wanneer ze verbindingen zoekt met haar jongeren.

De jonge generatie neemt steeds vaker het voortouw. Hun talenten, ideeën en initiatieven hebben waardering en steun nodig. Jongeren delen graag hun frisse ideeën om zo samen met voorgaande generaties keuzes te maken voor een duurzame, leefbare en gezonde toekomst. Door jongeren permanent te laten participeren, krijgt hun positiviteit de ruimte en ontstaat de beweging met hun energie.

Het is van belang dat de oudere generatie hen die ruimte biedt door jongeren serieus te nemen, verantwoordelijk te maken en vrijheid te geven voor een eigentijdse invulling, alsmede door ruimte te bieden voor andere ideeën, inzichten en bovenal om te experimenteren. Volwassenen kunnen hun kennis, ervaring en competenties inzetten om vernieuwende ideeën van jongeren te steunen en waar te maken.

Daarbij is de boodschap voor jongeren: ga vooral aan de slag met je idee, doe, durf, deel het, vertrouw op jezelf, houd vol en verbind je. Want juist dan kunnen er prachtige dingen ontstaan! Uiteindelijk plukt de gehele samenleving hier de vruchten van. Immers: wie zaait, zal oogsten.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bontekoning, A.C. (2007). *Generaties in organisaties. Een onderzoek naar generatieverschillen en de effecten daarvan op de ontwikkeling van organisaties. (Academisch proefschrift)*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Boschma, J. en Groen, I. (2007). *Generatie Einstein. Slimmer, Sneller, Socialer. Communiceren met jongeren van de 21e eeuw*. Amsterdam: Pearson Education.

Brafman, O. en Beckstrom, R. (2010). *De zeester en de spin. De onstuitbare kracht van organisaties zonder leider*. Utrecht: A.W. Bruna Uitgevers.

Czerski, P. (2012). *Wij, kinderen van het netwerk*. (Engelse titel: We, the web kids. Vertaald door Stijn Meurkens). Binnengehaald van <http://stijnmeurkens.nl/blog/2012/03/23/wij/>.

Harzevoort, S. (2013). *Wat marketeers moeten weten over Generatie Y*. Binnengehaald van <http://www.dutchcowboys.nl/marketing/28830>.

Heeswijk, van, J. (2008). *Jong & Houdbaar. Jongeren, duurzame ontwikkeling en onderwijs*. Hilversum: Hiteq.

Jenkins, H., Purushotma, R., Weigel, M., Clinton, K. en Robison, A. (2009). *Confronting the challenges of participatory culture. Media education for the 21st century*. Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.

Maal, van der, M. (2012). *Top 10 jongerentrends voor 2013*. Binnengehaald van <http://blog.youngworks.nl/trends/top-10-jongerentrends-voor-2013>

Platform Ruimte voor de Jeugd (2013). *Ruimte voor de jeugd in gemeentelijke verkiezingsprogramma's*. Binnengehaald van <http://www.ruimtevoordejeugd.nl/Wet-en-regelgeving/ruimte-voor-de-jeugd-in-gemeentelijke-verkiezingsprogramma.html>.

Poel, te, Y. (2009). *Kijk mama, met blote voeten!! Bevolgen jeugd en duurzame innovaties*. Eindhoven: Fontys Hogescholen.

Rotmans, J. (2012). *In het oog van de orkaan*. Boxtel: Aneas.

Trendwolves (2013). *European Youth Trend Report 2013*. Gent: Trendwolves.

Veen, W. en Vrakking, B. (2006). *Homo Zappiens: Growing up in a digital age*. Londen: Network Continuum Education.

Walraven, A. (2013). *Onze generatie*. Binnengehaald van <http://futurefuel.nu/onze-generatie/>

PROVINCIALE ^{BRABANT} **RAADGEZONDHEID**

www.provicialeraadgezondheid.nl